

LINE
NAZORY

JONATHAN
GRETTY

INĚ
NAZORY

JONATHAN
GRESTY

IKAR

Text © 2026 by Jonathan Gresty
Cover design © 2026 2026 by Barbara Baloghová
Slovak edition © 2026 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-575-0846-5

*„Svou myšlenku nevydávám za pravdu o myšleném,
je to pravda o mé myslí.“*

LUDVÍK VACULÍK

Pri písaní tohto románu mi pomohli mnohí ľudia,
ale poďakovať chcem najmä Diane Ganzarčíkovej,
Michaele Markovičovej, Tatiane Sirotovej,
Viktórii Tomkovej, Davidovi McLeanovi
a Pavlovi Zubalovi.

1

„Možno sa pýtate, prečo práve ja by som mal na slovenskej univerzite učiť predmet slovenské reálie,“ preletel Jess pohľadom po miestnosti. Študenti sa naňho dívali a niektorí boli zvedaví viac, niektorí menej. „Priznám sa, pýtal som sa to aj ja sám.“

Keď pred dvoma týždňami nastúpil do práce a po rokoch opäť prekročil prah hlavnej budovy, zmocnil sa ho zvláštny nepokoj. Sklo a kov, funkcionalistická hmota z osemdesiatych rokov, postavená na mieste zbúraného bitúnku, sa ťahala do diaľky ako ospalý had. Kolegyňa z katedry histórie – trochu excentrická, ale neškodná – mu raz tvrdila, že to miesto má zlú auru. Vraj ak sa človek správne naladí na svoje vnútro, podarí sa mu niekde v hĺbke začuť zúfale kvílenie prasiat, ktoré tu kedysi hnali na porážku. Jess to bral s rezervou. Keď ju napokon vyhodili, pochopil, že to tam pravdepodobne nenávidela od začiatku.

Naozaj sa cítil nesvoj. Strýko mu vravieval: „Nikdy sa nevracaj späť, Jeremy. Pamätaj si to.“ Bol však tu, jeho radu ignoroval a snažil sa prichystať na výrazy ľudí, ktorí už naňho možno zabudli. Údržbárov, ak tam ešte nejakí pretrvali z jeho čias, oslovil „zdravím“, upratovačkám sa pozdravil

„dobrý“, kolegyniam „ahoj“ a kolegom „servus“. Dekanovi a akademickej smotánke sa ušlo slušnejšie „dobrý deň prajem“, no s ítečkármi to pri obede a rozhovore o futbale v jedálni kompenzoval familiárnym „nazdar“. A predseda, odkedy sa vrátil, ešte nebol taký nervóznym. Budú sa naňho pozerieť. Veď kto sa len tak rozvedie, dá výpoveď, odíde do cudziny – a potom sa vráti, akoby nič?

Na poschodí ho nová riaditeľka inštitútu privítala, akoby sa len vrátil po prázdninách. Rýchlo prešla k veci a oznámila mu, aké predmety bude učiť. Bez slova prikývol, keďže mu nedala priestor na to, aby čokoľvek namietal. Jedným z predmetov boli aj slovenské reálie.

„Môžeš študentom porozprávať o slovenskej kultúre, naučiť ich, ako sa po anglicky povedia halušky, a podobné veci,“ povedala riaditeľka. „Zameraj sa hlavne na slovnú zásobu. Nič, čo by si nezvládol.“

Keď o tom večer doma premýšľal, prišiel na niečo omnoho ambicióznejšie než to, čo pani riaditeľka pôvodne navrhla. Teraz nastala jeho chvíľa, aby to vyskúšal.

„Začnem jedným slávnym výrokom,“ povedal vážne, s pátosom, pred triedou tretiakov na ich prvom spoločnom seminári. „*What does he know of England who only England knows?* Čo môže o Anglicku vedieť ten, kto pozná iba Anglicko?“

Jess napísal vetu na tabuľu a pritom ju zopakoval hlbokým, zvučným hlasom.

„Asi pred sto rokmi sa túto otázku spýtal istý britský spisovateľ... Ale aj keď hovorím spýtal, je to vôbec otázka? Ak áno, ako by mohla znieť odpoveď na ňu?“

V triede zavládlo rozpačité ticho, kým sa jedna ruka opatrne nezdvihla.

„Nie je to rečnícka otázka?“ opýtala sa študentka s americkým prízvukom. Jessovi prebleslo, či tam pár rokov neštudovala.

„Áno. Výborne. Ak je to teda rečnícka otázka, zrejme to znamená, že na ňu neexistuje...“ pozrel sa na ňu s tichým očakávaním. Mala dlhé tmavé vlasy a podlhovastú, vážnu tvár.

„Odpoveď,“ povedala.

„Presne tak. Ďakujem...?“

„Ivana.“

„Ďakujem, Ivana.“

Ivana bola bystrá. Jessovi zvyčajne stačila jedna dvojhodinovka, aby prišiel na to, kto v triede patrí medzi tých lepších. Teraz po pár minútach odhalil prvú.

Na okamih sa odmlčal a očami prebehol po zvyšku miestnosti.

„Čo si myslíte, že sa touto rečníckou otázkou snaží autor povedať?“

Vzadu sa nepokojne zavrtel chlapec, ktorého si pamätal. Bol prvák, keď tu Jess naposledy učil, takže musí opakovať ročník.

„Nie je to... ako... keď človek pozná jednu krajinu, nemôže poznať inú... Nie, tak som to nemyslel... Myslím si, keď pozná len jednu krajinu... Ach, prepáčte, dlho som nerozprával po anglicky... Zle sa mi to vysvetľuje...“

„Rozumiem,“ povedal Jess. „Prvý týždeň v škole, Adam. Ale ideš na to dobre.“ Rozhliadol sa po triede.

„Ešte niekto?“

V miestnosti znova zavládlo ticho. Ivana sedela s perami stisnutými do úzkej čiarky, pripravená ich otvoriť, len čo nastane správna chvíľa.

„Mohli by sme vymeniť Anglicko za Slovensko?“ Jess mierne zvýšil hlas a prechádzal sa po triede, aby trochu rozprúdil energiu. „Znamenalo by to stále to isté? Alebo to musí byť Anglicko?“

Dievča s odfarbenými blond vrkočmi seabedome prehovorilo: „Myslím si, že by to mohlo byť aj Slovensko.“ No keď na to Jess nič nepovedal, jeho sebadôvera vyprchala. „Alebo nie?“ hleslo, teraz už červené v tvári.

„A čo vy ostatní?“ Jess chcel, aby sa ich do debaty zapojilo čo najviac.

„Asi hej. Môže byť aj Slovensko,“ zamrmlal jeden z chlapcov po slovensky, viac pre svojich spolužiakov ako pre Jessa. Viacero z nich prikyvovalo, vrátane Ivany.

„Ako sa voláte?“ obrátil sa na študentku s vrkočmi.

„Gabriela.“

„Úplne s vami súhlasím, Gabriela!“ Počul, ako si Gabriela vydýchla. „Áno, môže to byť aj Slovensko, rovnako ako ktorákoľvek iná krajina.“

Potom sa ozval ďalší hlas, skôr alt než soprán: „Asi viem, čo to znamená.“ Patril dievčaťu v okuliaroch v strede miestnosti. Placho sa usmievalo.

„Nech sa páči...?“ Naklonil sa nad zoznam mien, ktorý mal pred sebou na stole.

„Anastasiia.“

„Do toho, Anastasiia.“

„Myslím si, že ak poznáte *iba* svoju krajinu, vlastne ju nepoznate veľmi dobre.“ Každé slovo vyslovovala opatrne. Mala silný prízvuk, ale na tom vôbec nikomu nezáležalo.

„Výborne. Odkiaľ ste, Anastasiia?“ Nemala bežné slovenské meno.

„Z Dnipro na Ukrajinu.“ Jess si to domyslel správne. Prezradila ju spevavá intonácia.

„Ak by sme sa riadili podľa tohto citátu... Ako sa dá vlastná krajina lepšie spoznať?“

Ivana a ďalšia študentka sa hlásili, ale Jess chcel dať ešte jednu šancu Anastasii.

„Tým, že spoznáme inú krajinu. Možno tým, že by sme v nej chvíľu žili.“

„Presne tak. Ďakujem.“

Anastasiia sa usmiala a jej slovanské líca sa dotkli rámov okuliarov.

„A práve o tom bude tento predmet. Samozrejme, zameriame sa na Slovensko, ale budeme hovoriť aj o Británii či Ukrajinu. Dúfam, že keď ich pozorne porovnáte, dozviete sa viac aj o vlastnej krajine. Pretože až keď zistíte, v čom sa líši od iných, uvedomíte si, prečo je výnimočná.“

Jess rozmýšľal, či sa vyjadril dosť jasne. Ale vedel, že najlepšie to vysvetlí na konkrétnom príklade.

„Vezmime si napríklad stredné školy. Ja som skončil v osemnástich a myslel si, že je to tak všade. Potom som prišiel na Slovensko a zistil, že väčšina ľudí tu skončí školu... Gabriela, koľko ste mali rokov, keď ste maturovali?“

„Devätnásť.“

„A čo ostatní?“

Väčšina povedala devätnásť, dvaja dvadsať. Ivana bola medzi nimi – študovala na päťročnej bilingválnej škole.

„A čo na Ukrajinu?“

„Mala som len šestnásť,“ povedala Anastasiia s malým úsmevom.

„A potom ste hneď išli študovať na vysokú školu na Slovensku?“

„Áno. Sedemnásť narodeniny som oslávila týždeň po príchode sem.“

„Až z Dnipra?“

„Áno.“

„To musela byť poriadne dlhá cesta!“

„Aj bola. Tisícsto kilometrov.“

„Išli ste sama?“

„Áno.“

Niektorí slovenskí študenti prekvapene nadvihli obočie. Presne v to Jess dúfal.

„Je tu potom otázka,“ povedal a na chvíľu sa dramaticky odmlčal. „Prečo sa od seba krajiny tak veľmi líšia, aj keď spolu susedia? To je to, čo ma naozaj zaujíma. Na Ukrajine končia strednú v sedemnástich, v Británii v osemnástich a na Slovensku v devätnástich alebo dvadsiatich – to sú iba *fakty*, ktoré sa dokáže naučiť každý. Ale vysvetliť *prečo* – tu to už začína byť zaujímavé. Vtedy začíname spoznávať vlastnú krajinu.“

Jess prebehol pohľadom po triede a snažil sa každému pozrieť do očí. Iba jedna študentka sa dívala na poznámky pred sebou – alebo do mobilu, ale tým si nebol úplne istý. Cítil zo študentov pozitívnu energiu, ktorá akoby aj jeho omladila o pár rokov, a bol rád, že sa vrátil a znova žije so ženou, ktorú miluje, a môže učiť na univerzite. Vo Fínsku takéto hodiny nemal. Možno bolo lukratívnejšie učiť obchodnú angličtinu malé skupinky pracujúcich ľudí, ale Jessa to veľmi netešilo. Až tu, späť v triede, si uvedomil, ako veľmi mu chýbala práca na Slovensku.

Jessova nová nadriadená sa volala Daniela. Hneď ako skončila magisterské štúdium, prijali ju do učiteľského

zboru. Keď sem Jess prišiel prvýkrát, končila doktorát. Niekoľko rokov spolu sedeli v jednom kabinete, až kým neodišla na študijný pobyt v Spojených štátoch. Keď sa v roku 2013 vrátila späť na Slovensko, Jess už bol vo Fínsku.

„Som Danka,“ povedala po anglicky, keď sa pred šiestimi rokmi spoznali. Stáli na chodbe a Danka mu podala ruku, ako je na Slovensku zvykom.

„Jess,“ predstavil sa a usúdil, že by nebolo vhodné po-
bozkať ju na líca. „Zrejme budeme mať spoločnú kance-
láriu. *Teším sa!*“ Jess sa pokúsil o priateľské gesto, keď
poslednú vetu povedal v slovenčine.

„You can speak English with me, no problem,“ vy-
trysklo z nej. Nikdy na to nezabudol. Hneď na začiatku
pochoopil, že sa vždy dychtivo chopí každej príležitosti,
aby si s ním precvičila angličtinu.

Vtedy dávno sa v kancelárii vždy správala milo, možno
až príliš. S úzkostlivou pedantnosťou mu ponúkala svoj
ovocný čaj a koláče, ktoré sama napiekla, a dala si záležať
na frázach ako *Here you are - It's all yours - Something
to sweeten your day - Enjoy!*. Podobne zdvorilá bola aj
v slovenčine, keď prijímala úlohy od kolegov s vyššou aka-
demickou hodnotou. Keď prišli do kancelárie, dbala na
to, aby ich oslovovala akademickými titulmi: *Ach, dobrý
deň, pani docentka... Samozrejme, pán profesor.*

Každé ráno dorazila do kancelárie skôr ako Jess. Keď
sa jej opýtal, aké má plány na víkend, väčšinou bolo treba
pripraviť testy alebo *nachystať tabuľky pre pani prode-
kanku*. Vraj mala manžela, ale nikdy sa o ňom nezmie-
nila, ako mu povedal kolega. Krátky čas nosila obrúčku
a potom ju už z neznámeho dôvodu nikto nevidel. Občas

spomenula rodičov žijúcich v Košiciach a dvoch malých synovcov, dvojčatá, s ktorými trávila veľa času. Ich fotografie mala vyložené na stole, a ak sa s ňou chcel Jess rozprávať, opýtal sa jej na nich.

„Ako sa chlapcom darí v škole? Už sa učia po anglicky?“

„Sú veľmi šikovní, ale nemajú dobrú angličtinárku,“ prevrátila oči. „Nenazvala by som to učením.“

„Dúfam, že nie dakto z našich bývalých študentov.“

„Podľa mňa končila pred tridsiatimi rokmi. Klasická stará škola... otrasné metódy. Majú osem rokov a všetko, čo sa učia, sú len čísla, farby a zvieratá. Prosím ťa.“ Rozhorčene pokrútila hlavou. „Chlapci chcú hovoriť po anglicky. Chcú *rozhovor* a nie dookola spievať *Old MacDonald had a farm*.“

Jess tiež pokrútil hlavou na znak solidarity. V duchu sa však zamyslel, o čom sa vlastne dá rozprávať s osemročnými chlapcami. O dinosauroch? O počítačových hrách?

Danka sa medzitým obrátila k počítaču.

„Jasné, že sú najlepší v triede a na hodinách sa iba nudia.“

Jess dvihol zrak od knihy a zadíval sa na jej profil. Zdalo sa, že je už po rozhovore, ale Danka sa ešte stále rozhorčovala.

„Sú najlepší?“

„Už dva roky s nimi hovorím po anglicky.“

„Celý čas?“

„Len keď sme spolu my traja,“ úkosom sa naňho pozrela.

„To je od teba milé,“ povedal Jess, aj keď asi nepresvedčivo. Napadlo mu, či sa jej synovci vôbec tešia na svoju tetu. Sám mal výstrednú tetu, ktorá sa s ním a jeho ses-

trou rozprávala iba po walesky. Schovávali sa pred ňou pod posteľ.

Ale možno im Danka piekla koláče. Išlo jej to výborne.

Jess bol svedkom toho, ako si Danka pomaly viac verí ako odborníčka. Na začiatku si od neho pýtala rady o jazyku: *Mal by v tejto vete byť minulý čas alebo predprítomný? Je tento výraz viac britský alebo americký? Mal by tam byť člen?* Vždy sa mu ospravedlnila za to, že ho zaťažuje, a znamenala niečo ako: „Nie je to môj materinský jazyk. Nikdy v ňom nebudem stopercentná.“ Jess sa usmial a povedal jej, aby nebola na seba taká prísna. Rád jej pomáhal. Vďaka jej otázkam cítil, že na univerzitu patrí.

Časom Dankine otázky utíchli. Keď získala doktorát *cum laude*, Jess pozoroval jej premenu zo študentky-učiteľky na akademičku, dokonca vedkyňu. Keď sa jej Jess opýtal na víkendové plány, odvetila: „Musím dopísať článok,“ alebo: „Musím poslať žiadosť o grant.“ Všimol si, ako jej vždy zažiaria oči, a viac sa nepýtal. Bol z toho nesvoj. Jess si urobil doktorát, aby mohol učiť na univerzite, nie aby robil výskum. Možno preto ho prestala žiadať o pomoc. Možno bolo pre ňu ťažké rozprávať sa s niekým, kto nezdieľal jej ambície a hodnoty. S postupom jej kariéry čajík a koláče ubúdali, až nakoniec úplne zmizli.

A tak sa ich cesty rozišli. Keď Jess želal Danke šťastnú cestu, už nemala dôvod ďakovať mu za svoju takmer bezchybnú gramatiku. Komisia, ktorá ju vybrala na výskumný pobyt do Spojených štátov, nešetrila chválou na jej angličtinu a vedecké počiny. Jess videl, ako jej toto uznanie pomohlo so sebavedomím – chodila vystretá, blondavú

hlavu držala hore a vôbec sa nesnažila tmiť klopkanie nových lodičiek. Mala ambiciózny krok a Jess uvažoval, že sa možno nájde niekto na univerzite vo Wisconsin, kto ju presvedčí, aby tam ostala, keď sa na celý rok tak ľahko vzdialila od záhadného manžela...

Keď sa Jess po troch rokoch vrátil z Fínska, vrátila sa aj Danka, ale na akademickej pôde si už neboli rovní. Rok po návrate z Ameriky jej výskumná činnosť vyniesla docentúru aj vlastnú kanceláriu. O rok neskôr odišiel do dôchodku riaditeľ inštitútu a funkciu prevzala ona. Mala len tridsaťpäť rokov. Očividne bola dobrá a údajne sa z nej stala popredná odborníčka na pragmalinguvistiku na Slovensku. Keď sa Jess dozvedel, že mu Danka bude šéfovať a bude sa jej musieť zodpovedať, usúdil, že to nebude na škodu. Napokon, nikdy medzi sebou nemali spory. Pravda bola, že o tom ani veľmi nepremýšľal. Vtedy ešte určite nie.

„Manželka Maťovho obchodného partnera predáva auto. Asi nemáš záujem, však, Katka? Sú to naši známi a môžu ti urobiť cenu,“ povedala Michaela a sprisahanecky na Katku žmurkla. „Maťo s nimi trochu vyjednával... Vie to.“

„Je to krásne auto, akurát pre menšiu rodinku. Talianske. Tmavočervené, fakt elegantné. Hneď mi napadlo, že by sa ti hodilo. Erika je ochotná nechať ti aj detskú sedačku.“

„Do Sniny by si dorazila o polovicu skôr, ako keď sa drgáš tými starými autobusmi. A pohodlnejšie, najmä s malou...“

Katka rozmýšľala, čo ju oprávňuje na to, aby sa s ňou takto rozprávala. Michaela sa vždy chválila, že nikdy ni-

kam nechodí verejnou dopravou, tak ako môže vedieť, aké to vôbec je?

„Maťo vrael, že by ho mohli predať až za pätnásťtisíc, ale dali by ho aj za desať – pre *priateľov*.“ Michaela položila svoju šálku s kávou, aby naznačila úvodzovky.

Katka vedela, že Michaela od nej nebude žiadať podiel. Michaela rozprávala rovnako nadšene ako so zákazníkmi. Aj cez obednú prestávku.

„Je to veľmi dobrá cena. Naozaj by si to mala zväziť...“ Keď sa dopracovala k záverečnej časti svojej reči, začala zjemňovať hlas. Katka ju už veľakrát počula telefonovať so zákazníkmi. Nasadila tón, akoby šepkala tajnosti najlepšej kamarátke: „S pekným autom je oveľa lepšie, ver mi. A toto je veľmi pekné. Má len päť rokov.“

Katka si ticho vzdychla. Vo firme už nebol nikto bez auta (jediná žena, ktorá chodila do práce autobusom, odišla pred rokom do dôchodku). Uvedomovala si, že Michaela to vie tiež – veď jej to povedala. To auto pravdepodobne bolo také elegantné, ako ho opisovala. Michaela sa vlastne v autách vyznala natoľko, aby si bola istá, že desaťtisíc je veľmi dobrá cena – v tomto smere jej Katka bezvýhradne dôverovala. No prejaviť čo i len náznak záujmu by sa jej mohlo stať osudným.

Skúsila teda odvrátiť pozornosť, aby získala trochu času.

„Prečo by ho predávali za desať, keď zaň môžu dostať o päťtisíc viac? Nedáva mi to zmysel.“

Michaela túto otázku očakávala.

„Je to Maťov obchodný partner, Katka. Kamarát... A myslím si, že by boli radšej, keby ho mal niekto, koho poznajú, koho majú radi. Na to auto sú dosť naviazaní a chcú, aby zostalo v dobrých rukách... Rozumieš, nie?“

„Tak prečo si ho nenechajú?“

„Lebo... lebo vyšiel nový model. A Erika ho chce, lebo je vylepšený... A okrem toho...“

„Čo?“

„No, vieš, Katka – veď ty sama si účtovníčka. Firma má za sebou dobrý rok. Majú peniaze na míňanie. Ak si kúpiš nové auto, môžu si ho odpísať z daní.“

„Samozrejme.“

„Maťo už plánuje, že si na budúci rok sám zaobstará nové auto. Má vyhladnuté Mitsubishi, už mi ho aj ukázal. Je ešte väčšie ako to, čo má teraz, a túži po ňom... Chce, aby som si aj ja kúpila nové, ale v žiadnom prípade – milujem svoje autíčko. Už je členom rodiny!“

Nahodila jeden z tých žiarivých úsmevov, ktorý by roztopil aj ľad.

Katka si odpila z kávy a skoro si popálila jazyk. Najradšej by ju zhltna celú naraz a odišla.

„Takže?“

„Takže čo?“

„Máš záujem? Chcela by si ho vidieť? Chcela by si si ho vyskúšať?“ Michaela opäť darebácky žmurkla. „Mohli by sme ísť spolu.“

„Miša, povedala som ti, že my a autá... prosím ťa,“ vzdychla druhýkrát, tentoraz už nahlas. Kiežby si do práce priniesla obed z domu.

„Povedala si mi... Džejsov postoj,“ ako zvyčajne zle vyslovila jeho meno.

„Nuž, ja som s jeho postojom spokojná.“

„Naozaj? Si *spokojná*?“

Katka vedela, že Michaela v duchu Jessa preklína. Ich rozhovor sa uberal presne tam, kam nechcela.

„Nechajme to na budúci týždeň, dobre? Dnes mám veľa práce. Koniec kvartálu, veď vieš...“

„Čiže môžem Erike povedať, že o tom premýšľaš?“

„Nie. Nehovor jej to, prosím. Nechcem, aby si robila zbytočné nádeje.“

„No, možno sa v najbližších dňoch nájde iný kupec.“

„Rada to risknem.“

„Dobre, Katka. Fajn. Och, a dovoľ mi, aby som ťa dnes pozvala na obed. Som na rade.“ Michaela sa na ňu opäť usmiala ako na potenciálnu zákazničku. Nech sa stretnutie zdalo akokoľvek neúspešné, hlavné bolo nasadiť jej chrobáka do hlavy. Jej úsmev naznačoval, že sa jej to podarilo. Teraz jej len ostávalo nezašliapnuť ho.

„Predstavte si, že sedíte v kaviarni v Londýne alebo New Yorku a opisujete Slovensko niekomu, kto o ňom nikdy nepočul. Čo by ste o ňom povedali? Aké prídavné mená by ste použili?“

Bol to druhý seminár slovenských reálií. Čas pustiť sa do práce.

„Povedala by som, že je to krásna krajina,“ ozvalo sa jedno z dievčat.

„Krásna, ale malá,“ pridal sa študent telocviku.

„Hornatá,“ doplnila Ivana opäť s americkým prízvukom.

„Áno. Podľa mňa je to jeden z najvýraznejších znakov Slovenska,“ prikývol Jess. „Pozrite sa na Poľsko, na Maďarsko - a potom na hornatý región medzi nimi. To je Slovensko.“

„Patríme do Európskej únie,“ dodala Ivana po dlhšej odmlke. „Sme slovanská krajina, stredoeurópska...“ Mlčanie spolužiakov ju začínalo znervózňovať.

„Dobre, výborne. To všetko platí. Slovensko je v srdci Európy... A nemáte pobrežie ani more. To znamená, že Slovensko je...?“

Ivana zdvihla upravenú ruku s olivovozelenými nechťami. Jess však chcel, aby sa zapojili aj ďalší.

Adam si šúchal dlane a kýval hlavou zo strany na stranu. „Viem to! Viem to!“ opakoval, no slovo mu neprichádzalo na jazyk.

Jess chvíľu čakal a potom mu náznakom pier napovedal: „*Land...*“ Ale Adam sa nechytal. „*Land...* niečo, Adam.“

„*Landlocked!*“ vyhrkol napokon a od úľavy buchol čelom o lavicu.

„Výborne. Zapište si to, ak to nepoznáte.“ Jess pripísal slovo na tabuľu k ostatným.

O chvíľu sa ticho ozvala študentka, ktorá dovtedy nevypustila ani jednu hlásku: „Slovensko je kresťanská krajina.“

„Ďakujem, ehm... Martina. Myslím si, že na tom sa zatiaľ vieme zhodnúť,“ prikývol jej povzbudzujúco. Do seminára o náboženstve zostávalo ešte niekoľko týždňov. Tam sa možno dostanú aj k tomu, či je Slovensko naozaj kresťanské – a či to nie je len naoko.

Po pár minútach mal na tabuli asi dvadsiatku slov rozdelených do dvoch stĺpcov.

„Prídavné mená vľavo – slovanské, vnútrozemské, stredo európske – sú fakty. Na tých sa všetci zhodneme,“ povedal Jess. „Ale s ostatnými – krásne, kresťanské, pohostinné a podobne – by niektorí súhlasili, iní nie. Sú viac subjektívne, však? Skôr názor než fakt.“

Otočil sa k triede, aby videl reakcie.

„Môže to tak byť?“ spýtal sa po slovensky v snahe aspoň trochu sa priblížiť svojim študentom. Kráčal po hru-
bom ľade, ale čoskoro sa stenčí.

„Može byť!“ zvolal Adam a všetci sa rozosmiali. Jess vedel, že si získal spojenca.

V ten deň sedel v triede aj nový študent Jakub, ktorý predtým chýbal a nevyzeral až tak priateľsky. Keď sa ho Jess na začiatku spýtal, prečo minule neprišiel, Jakub dr-
zo odpovedal protiotázkou: „Chcete počuť pravdu?“ Aro-
gancia z neho sálala už od prvého slova.

Sedel sám v zadnom rade. Namiesto pera a zošita mal pred sebou otvorený notebook.

„Sem s ňou,“ odvetil Jess zmierlivo. A to bola jeho prvá chyba.

„Mal som brutálnu opicu.“

Dvaja chlapci sa zachechtali. Jakub sa usmial, akoby povedal niečo duchaplné.

„Dobre, v poriadku,“ zareagoval Jess a musel sa otočiť k oknu, aby si urovnal myšlienky. „A čo tvrdenie, že Slo-
vensko je *chudobná* krajina?“ spýtal sa neskôr. „Často to počúvame, ale dali by ste prívlastok *chudobné* na tabuľu?“

„Ja áno,“ prikývol jeden študent.

„Aj ja,“ pridala sa Gabriela. „Ale do pravého stĺpca.“

„Ďakujem. A vy ostatní? Zdvihnite ruky, ak by ste niekomu, kto o Slovensku nič nevie, povedali, že je chu-
dobné.“

Najprv sa zdvihli štyri ruky – a keď sa študenti začali obzerať okolo seba, pribudlo ďalších päť. Ivanina ruka sa nesmelo pohojdávala hore-dolu a Jess to bral ako signál, že sa nechce vyjadriť. Anastasiia nezdvihla ruku vôbec.